

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2021/97)

Ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar

Motion av Anna Rantala Bonnier och Lisa Palm (båda Fi)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Anna Rantala Bonnier och Lisa Palm (båda Fi) framför i en motion till kommunfullmäktige att många ensamstående föräldrar, särskilt de som är ensamstående till många barn eller barn med stora behov, har svårt att få ihop livspusslet och vardagen med småbarn. För den målgruppen som samtidigt har en svår ekonomisk situation och litet eller inget nätverk kan avsaknaden av stöd innebära en risk att barn inte får det stöd eller den omsorg de behöver.

Behovet finns särskilt hos många av de mammor som varit utsatta för våld och hot av sin partner och därför behövt fly med sina barn.

Motionärerna föreslår:

- Att socialtjänsten får möjlighet att bevilja boendestöd för ensamstående föräldrar med stora behov i syfte att stärka föräldraförmågan.
- Att staden utreder behovet av hur många ensamstående föräldrar som är i behov av ett särskilt boendestöd.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Maskrosbarn, Rädda Barnen och Stockholms Stadsmission.

Maskrosbarn, Rädda Barnen och Stockholms Stadsmission har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att det inte bör införas en insats som enbart riktar sig till ensamstående föräldrar då stöd inom socialtjänsten ska ges utifrån behov, oavsett familjekonstellation.

Socialnämnden vill framhålla att det finns en rad insatser riktade till barn med stora behov.

Farsta stadsdelsnämnd erbjuder ett flertal öppenvårdsinsatser för både föräldrar och barn om utredning visar att behov för detta finns.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att det är svårt att skapa en insats som ska riktas till ensamstående föräldrar generellt.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att föräldrarna vid behov får stöd att tillgodose barnens behov.

Mina synpunkter

Motionärerna yrkar att staden ska utreda hur många ensamstående föräldrar som är i behov av ett särskilt boendestöd, och bevilja boendestöd för ensamstående föräldrar med stora behov. De framför att detta behov särskilt finns hos många av de mammor som varit utsatta för våld och hot av sin partner och därför behövt fly med sina barn.

Att på grund av hot eller våld akut behöva lämna sitt hem innebär ofta att livet med kort varsel förändras i grunden. Medan den utsatta befinner sig i en krissituation måste hon hantera kontakter med rättsväsende, förskola eller skola, sjukvård och andra myndigheter. Samhället har en skyldighet att tillsammans verka för att personer utsatta för våld i nära relation tas emot av myndigheterna på ett tryggt och sammanhållet sätt och blir hjälpta till rätta med kontakter med myndigheter. Stadens program mot våld i nära relationer betonar vikten av att staden, polis, åklagare, hälso- och sjukvård och civilsamhälle samverkar för att ge våldsutsatta vuxna och barn de insatser som de behöver.

Budgeten för 2022 innehåller en tydlig förväntan om att stödet till våldsutsatta ska stärkas och att samverkan med regionen ska fördjupas. Relationsvårdscentrumerna ska utveckla stödinsatser till barn till våldsutsatta föräldrar. Kompetensen kring psykisk ohälsa ska förbättras, för att relationsvårdscentrumerna på ett ännu bättre sätt ska kunna möta våldsutsatta i den traumatiska livssituation de befinner sig i. För att genomföra ambitionerna i budgeten och det nya programmet tillförs stadsdelsnämnderna 20 mnkr.

Motionärernas förslag är inte inriktat bara på våldsutsatta kvinnor utan generellt på ensamstående föräldrar med stora behov. Jag vill allmänt säga att behovet av att få mer praktisk hjälp från socialtjänstens sida är en fråga som på senare tid har väckts i olika sammanhang. Bland annat bedömer stadens socialtjänstinspektörer att praktisk hjälp och vägledning utifrån den enskildes individuella förutsättningar generellt behöver erbjudas i högre utsträckning.

Jag ser att vi därför behöver ta ett bredare grepp om frågan om vilken typ av stöd som behöver tillhandahållas för att socialtjänsten, i enlighet med socialtjänstlagens intentioner, ska kunna frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Det arbetet bör framför allt utgå ifrån den problematik som varje individ eller familj har, istället för särskilda hushållskonstellationer. Ett sådant arbete ligger i linje med utredningen om en ny socialtjänstlag, som tar sikte på en socialtjänst som är lätt tillgänglig och som utgår från ett förebyggande perspektiv.

Stadsdelsnämnderna har i uppdrag att erbjuda kvalitativ och god öppenvård som utgår från varje individs behov. Exakt vilka metoder som erbjuds är en fråga för stadsdelsnämnderna att avgöra utifrån de lokala förutsättningarna och behoven. Som stadsledningskontoret anför i sitt tjänsteutlåtande finns det idag olika former av stödinsatser att tillgå från stadsdelsnämndernas sida, varav vissa liknar det som motionärerna föreslår. Förutom familjepedagoger kan exempelvis föräldrar till barn med funktionsnedsättning ta del av olika former av avlösning och hjälp i hemmet. Stadens program för stöd till anhöriga stärker likvärdigheten och ambitionsnivån i stadens anhörigstödsarbete.

Barnomsorg och skola spelar också en mycket viktig roll inte bara som en skyddsfaktor för barnen, utan också för att ge föräldrarna tid att få arbets- och vardagsliv att fungera. Och jag vill särskilt lyfta fram de ovärderliga insatser som civilsamhället gör för att hjälpa människor både praktiskt och psykosocialt i kriser och andra svåra situationer.

Det pågår också ett omfattande utvecklingsarbete inom staden, genom såväl genomlysningen inom "Rätt stöd i rätt tid" som arbetet med intensifierad utredning i hemmiljö, för att se till att socialtjänstens insatser motsvarar det som föräldrar efterfrågar, när de efterfrågar dem. Minst lika viktigt för socialtjän-

ten som att utveckla nya insatser, är att se till att befintliga insatser i ökad utsträckning når fram till dem som behöver dem.

Det kan också vara på sin plats att nämna att vi under året kommer att utreda införandet av boendestöd inom missbruk då det är en grupp som ofta är utsatta för våld i nära relation och där barn också kan finnas med i bilden.

Case managers är en arbetsmodell som har visat goda resultat vid Bostad först och socialnämnden avser att inom ramen för stadens arbete med sociala investeringar tillsätta case managers vid akutboenden med särskilt uppdrag att ledsaga och stötta klienten praktiskt.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion om ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Feministiskt Initiativ berör en viktig fråga i sin motion om förslag till nytt boendestöd för ensamstående föräldrar. Vi delar uppfattningen att samhället ska ge råd och stöd till de som önskar det. När människor vänder sig till samhället för att få hjälp ska det finnas resurser att möta upp.

Ensamstående har det många gånger tufft att få ihop vardagen. Utmaningarna kan exempelvis ligga i att hitta tid att hinna med allt som ska göras och att få ekonomin att gå ihop i slutet av månaden. Med det sagt har förvaltningen i sitt tjänsteutlåtande visat att det finns öppenvårdsinsatser i stadsdelarna som skulle kunna användas för att stödja familjer. Vi tror att det finns många varianter av familjer som kan behöva samhällets stöd på olika sätt och därför är det viktigt att staden inte särskiljer stödet mellan olika familjekonstellationer. Det ska inte heller krävas biståndsbeslut för att kunna få stöd i föräldraskapet om samhället på allvar vill att fler ska våga och vilja be om hjälp av socialtjänsten. Det är genom att arbeta med barn, unga och deras familjer som en god grund för det förbyggande arbetet läggs.

Vi ser framförallt att den grupp som nämns i motionen kan gynnas av stöd från till exempel frivilligorganisationer och civilsamhälle där det egna nätverket brister. Detta kräver att staden ger ett stöd till organisationer som vänder sig till föräldrar som behöver stöd. Detta kan ske genom föreningsstöd eller ännu mer tydligt genom tecknande av IOP-avtal.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 23 februari 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Hans Altsjö

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

I det fall jag haft rösträtt hade jag yrkat att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Bifalla motionen i sin helhet
2. Därutöver anföra

Behovet av praktisk hjälp från socialtjänsten är stort och vi kan konstatera att det som nu finns på plats inte är tillräckligt. Det är därför positivt att borgarrådet bekräftar att ett bredare grepp behövs men dessvärre speglar inte detta den politik som det blågröna styret fört under mandatperioden. Besparingar i stadsdelsnämnder har tvärtom gjort att det utrymme som finns att bevilja stöd har minskat.

Remissammanställning

Ärendet

Anna Rantala Bonnier och Lisa Palm (båda Fi) framför i en motion till kommunfullmäktige att många ensamstående föräldrar, särskilt de som är ensamstående till många barn eller barn med stora behov, har svårt att få ihop livspusslet och vardagen med småbarn. För den målgruppen som samtidigt har en svår ekonomisk situation och litet eller inget nätverk kan avsaknaden av stöd innebära en risk att barn inte får det stöd eller den omsorg de behöver.

Behovet finns särskilt hos många av de mammor som varit utsatta för våld och hot av sin partner och därför behövt fly med sina barn.

Motionärerna föreslår att:

- Att socialtjänsten får möjlighet att bevilja boendestöd för ensamstående föräldrar med stora behov i syfte att stärka föräldraförmågan.
- Att staden utreder behovet av hur många ensamstående föräldrar som är i behov av ett särskilt boendestöd.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Maskrosbarn, Rädda Barnen och Stockholms Stadsmission.

Maskrosbarn, Rädda Barnen och Stockholms Stadsmission har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan konstatera att många ensamstående föräldrar har en utmanande vardag på olika sätt. Inte minst gäller det den målgrupp som motionärerna lyfter, ensamstående föräldrar med många barn eller till barn med stora behov. Stadsledningskontoret anser däremot att det inte bör införas en insats som enbart riktar sig till ensamstående föräldrar då stöd inom socialtjänsten ska ges utifrån behov, oavsett familjekonstellation.

Socialtjänstens insatser kan ges som service eller som biståndsbedömt stöd. Serviceinsatser ges utan föregående biståndsbedömning och ska vara allmänt inriktade

och generellt utformade. Detta beror bland annat på att kommunen ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (Kommunallagen 2 kap 3 §). Däremot kan individuellt utformade insatser beviljas enligt 4 kap 1 § SoL. I socialtjänstlagen finns det inga regleringar av vilken typ av stödinsatser en enskild kan ansöka om. Stadsledningskontoret anser därmed att det inte finns sakliga skäl att införa en insats som enbart riktar sig till ensamstående föräldrar.

Stadsledningskontoret anser vidare att boendestöd som insats har ett annat syfte än det motionärerna beskriver. Boendestöd är en vanlig insats till personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättning och personer med missbruk. Insatsen fyller en praktiskt och social funktion och syftar till att upprätthålla och stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. Genom allt från motivationsarbete och färdighetsträning till praktiskt stöd stärks den enskildes förmågor. Boendestöd innebär därför som regel inte att den enskilde får stöd genom att någon annan gör aktiviteter istället för honom eller henne, vilket motionärernas tänkta insats främst syftar till.

Stadsledningskontoret noterar att det kan finnas familjer som är i behov av ett praktiskt stöd i vardagen som kan likna boendestöd. Flera stadsdelsnämnder erbjuder idag en rad biståndsbedömda insatser i form av familjepedagoger samt vardagsstöd för familjer i behov av praktiskt och långvarigt stöd. Det finns inget hinder för stadsdelsnämnderna att erbjuda dessa insatser för familjer om utredningen visar att behovet finns. För anhöriga till personer med funktionsnedsättningar finns en rad insatser inom socialtjänsten som kan tillämpas för dessa familjer. Barn med funktionsnedsättning kan utifrån individuella behov beviljas insatser som både riktar sig till barnets behov av stöd och stimulans men även föräldrars behov av avlastning. Exempel på insatser är avlösning eller avlösarservice som syftar till att ge föräldrar en paus i omvårdnaden, korttidsvistelse som både syftar till att ge avlastning för föräldrar såväl som en stimulerande fritid för barnet samt ledsagning eller ledsagarservice som innebär att barnet ska kunna delta i fritidsaktiviteter utan föräldrar.

Föräldrar utgör en heterogen grupp och har olika behov, vilket även gäller för deras barn. För ensamstående föräldrar med behov av praktiskt stöd för att genomföra sysslor som kan utföras på dagtid eller gå på en anställningsintervju vill stadsledningskontoret framhålla betydelsen av att stötta föräldrar att använda den barnomsorg som finns tillgänglig i staden då förskola och fritidsverksamhet även är en skyddsfaktor för barn i utsatta familjer.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om en ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar av Anna Rantala Bonnier och Lisa Palm (Fi) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 juni 2021 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på motion (Fi) om ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar.

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Lotten Hammar m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen delar motionärernas uppfattning om att många ensamstående föräldrar har en utmanande vardag på olika sätt. Inte minst gäller det den målgrupp som motionärerna lyfter, det vill säga ensamstående föräldrar med många barn eller till barn med stora behov. Enligt kapitel 6 i barnkonventionen framgår att varje barn har rätt till omvårdnad och att få växa upp under trygga förhållanden. Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ett särskilt ansvar att ge stöd och skydd till barn som lever i utsatthet.

Socialförvaltningen menar dock att det inte finns sakliga skäl att införa en insats som enbart riktar sig till ensamstående föräldrar och att boendestöd som insats har ett annat syfte än det motionärerna beskriver.

Boendestöd som insats

Boendestöd är en vanligt förekommande insats till personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättning och personer med missbruk. Insatsen fyller en praktiskt och social funktion och syftar till att upprätthålla och stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. Genom allt från motivationsarbete och färdighetsträning till praktiskt stöd stärks den enskildes förmågor. Boendestöd innebär därför som regel inte att den enskilde får stöd genom att någon annan gör aktiviteter istället för honom eller henne vilket motionärernas tänkta insats främst syftar till.

Service eller bistånd?

Socialtjänstens insatser kan ges som service eller som biståndsbedömt stöd. Serviceinsatser ges utan föregående biståndsbedömning och ska vara allmänt inriktade och generellt utformade.¹ Detta beror bland annat på att kommunen ska behandla sina

¹ Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, s. 78, Socialstyrelsen, 2015.

medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (Kommunallagen 2 kap 3 §).

Däremot kan individuellt utformade insatser beviljas enligt 4 kap 1 § SoL. I socialtjänstlagen finns det inga regleringar av vilken typ av stödinsatser en enskild kan ansöka om. Då en person ansöker om stöd genomför socialtjänstens en utredning. Syftet är att säkerställa att rätt till bistånd föreligger samt att ta reda på den enskildes eller familjens individuella behov för att kunna utforma träffsäkra insatser. Intentionen är att behovet ska tillgodoses på bästa sätt utifrån varje unik situation.

Föräldrar utgör en heterogen grupp och har olika behov, vilket även gäller för deras barn. Förvaltningen menar därför att en insats inte kan vikas för ensamstående som grupp. Det finns inte sakliga skäl att lyfta ut ensamstående som grupp eftersom familjer kan ha väldigt olika förutsättningar oavsett om föräldrarna är ensamstående eller sammanboende. Detta gäller både för serviceinsatser och för biståndsbedömt stöd.

Ensamstående föräldrar med behov av stöd i vardagen

En del ensamstående föräldrar har ett huvudsakligt ansvar för barnet eller barnen samtidigt som det finns en social problematik. I dessa fall strävar socialtjänsten efter långsiktigt hållbara lösningar för den berörda familjen. Det kan till exempel handla om att involvera och engagera det befintliga nätverket eller att aktivera ett nätverk som inte längre finns i familjens närhet. I många fall finns det också en andra förälder som kan behöva ta ett större ansvar och bli mer involverad i sitt eller sina barns vardag. Förvaltningen menar att det kan vara en mer långsiktig lösning än att använda avlönad personal för avlastning. Förvaltningen menar också att det i möjligaste mån är bättre att engagera det naturliga nätverket samt båda föräldrar då dessa personer finns kvar i barnets liv över tid. Med detta sagt vill förvaltningen betona att insatser alltid ska ges utifrån individuella behov och situationer. Det finns naturligtvis situationer där det inte är lämpligt att involvera den andre föräldern eller familjens privata nätverk. Exempelvis kan det vara olämpligt då barnet behöver skyddas från en förälder, då trygga och stabila vuxna saknas i det privata nätverket eller behoven är så stora att det privata nätverket inte räcker till.

För ensamstående föräldrar med behov av praktiskt stöd för att genomföra sysslor som kan utföras på dagtid eller gå på en anställningsintervju vill förvaltningen framhålla betydelsen av att stötta föräldrar att använda den barnomsorg som finns tillgänglig i staden då förskola och fritidsverksamhet även är en skyddsfaktor för barn i utsatta familjer.

Förvaltningen instämmer med motionärerna att det finns familjer som är i behov av ett praktiskt stöd i vardagen genom ett slags stöd som kan likna boendestöd. I den kartläggning av öppenvårdsinsatser för barn, unga och familjer som förvaltningen genomförde 2018, framgår det att vissa stadsdelsförvaltningar tillhandahåller biståndsbedömda insatser i form av familjepedagoger samt varaktigt vardagsstöd för familjer i behov av praktiskt och långvarigt stöd. Andra stadsdelsförvaltningar uppger sig sakna insatser till familjer i behov av mer varaktigt stöd. Av rapporten framgår att stadsdelsförvaltningarna svarat utifrån insatser som tillhandahålls inom den egna stadsdelsförvaltningens öppenvård och att insatser som saknas i en stadsdelsförvaltning kan före-

komma i en annan.² De olika stadsdelsförvaltningarna tillhandahåller olika former av öppenvårdsinsatser och det finns inget hinder för stadsdelsförvaltningarna att erbjuda en insats liknande boendestöd eller hemtjänst för familjer om utredningen visar att behovet finns. I stadens sociala system finns också en insats som benämns ”personligt stöd” som avser stöd och behandling till barn och unga som exempelvis kan utföras av ”hemmahosare”.³ När det gäller ett mer varaktigt vardagsstöd för föräldrar kan det dock finnas behov av samverkan inom socialtjänstens olika verksamhetsområden eftersom varaktigheten exempelvis kan indikera en funktionsnedsättning hos föräldern som kan föranleda en viss sårbarhet i föräldraskapet. Det är i dessa fall viktigt att socialtjänsten tillämpar ett familjeorienterat arbetssätt där olika kompetenser kan samverka för familjens bästa. Socialförvaltningen har under 2021 i uppdrag att stötta stadsdelsförvaltningarna att samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning.

Föräldrar till barn med stora behov

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att föräldrar till barn med stora behov är en grupp som ofta kan behöva stöd i sin vardag. Anhöriga till personer med funktionsnedsättningar tillhör själva en riskgrupp som ofta drabbas av sämre hälsotillstånd. Var femte anhörig menar att det ofta eller alltid är psykiskt påfrestande att ge vård, stöd eller hjälp till en närstående. De som känner så är ofta föräldrar som ger stöd till ett barn.⁴ Socialförvaltningen menar dock att det finns insatser inom socialtjänsten som kan tillämpas för dessa familjer. Barn med funktionsnedsättning kan utifrån individuella behov beviljas insatser som både riktar sig till barnets behov av stöd och stimulans men även föräldrars behov av avlastning. Exempel på insatser är avlösning eller avlösarservice som syftar till att ge föräldrar en paus i omvårdnaden, korttidsvistelse som både syftar till att ge avlastning för föräldrar såväl som en stimulerande fritid för barnet samt ledsagning eller ledsagarservice som innebär att barnet ska kunna delta i fritidsaktiviteter utan föräldrar.

Förvaltningen vill i detta sammanhang även lyfta fram stadens program för stöd till anhöriga där föräldrar till barn med funktionsnedsättningar är en grupp som uppmärksammas. Programmet är antaget av socialnämnden och förväntas beslutas i Kommunfullmäktige under året. Av programmet framgår att anhöriga kan få ett direkt stöd från socialtjänsten i form av praktisk hjälp i hemmet eller föräldrastöd. Det är den anhörige själv som ansöker utifrån sina behov av exempelvis avlastning.⁵

² Öppenvård barn, unga, familj. Kartläggning av omfattning och inriktning, s. 53, Dnr 3.1.1.-232/2018, Socialförvaltningen.

³ Ibid, s. 15.

⁴ Snabba fakta om Sveriges 1,3 miljoner anhöriga, Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka), www.anhöriga.se

⁵ Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024, s 28, dnr 3.1.1-210/2020 och 5.4-259/2020, socialförvaltningen och äldreförvaltningen.

Utredning av behov

Motionärerna föreslår att staden utreder behovet av hur många ensamstående föräldrar som är i behov av ett särskilt boendestöd. Förvaltningen avråder staden från detta då förvaltningen menar att insatsen boendestöd till ensamstående inte bör införas. Däremot vill förvaltningen framhålla behovet av att systematiskt följa upp insatser till barnfamiljer och att dokumentera uppföljningen på ett likartat sätt. Systematisk uppföljning av detta slag kan bidra till verksamhetsutveckling och även belysa om det finns en större grupp föräldrar som har kontakt med socialtjänsten och som behöver ett mer praktiskt stöd i sin vardag.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2021 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på en motion från Anna Rantala Bonnier och Lisa Palm, båda Feministiskt initiativ, om en ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser som motionärerna att många ensamstående föräldrar ibland kan ha en arbetsam vardag på olika sätt.

Förvaltningen anser dock inte att det ska införas en ny insats som enbart riktar sig till ensamstående föräldrar då stöd inom socialtjänsten ges utifrån vissa fastställda kriterier som påvisar behov, inte enbart en särskild familjesituation.

Förvaltningen arbetar redan idag med stöd till både ensamstående och sammanboende föräldrar som har kontakt med socialtjänsten, genom att till exempel engagera deras nätverk eller bevilja insats med kontaktfamilj eller kontaktperson. Förvaltningen erbjuder också ett flertal öppenvårdsinsatser för både föräldrar och barn om utredning visar att behov för detta finns.

Praktiska generella stödinsatser som nämns av motionärerna ryms inte inom den myndighetsutövande socialtjänsten då insatserna som ges syftar till att ge stöd för eventuella brister i föräldraförmågan. Det är viktigt att inte blanda ihop föräldraförmåga med en ren avlastningsfråga.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 maj 2021 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Lisa Carlsson m.fl. (S) och Mohibul Ezdani Khan (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Angelo Tapia (Fi), som instämde i det särskilda uttalandet från Lisa Carlsson m.fl. (S) och Mohibul Ezdani Khan (V).

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att det för många ensamstående föräldrar kan finnas stora utmaningar i vardagen. Speciellt för de föräldrar som har lämnat en våldsam relation för att skydda sig själv och sina barn. Enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) år 2019, bodde 18 procent av barnen i Stockholms stad med en ensamstående mamma och 4,4 procent bodde med en ensamstående pappa.

Förvaltningen anser att det är viktigt att föräldrar ber om stöd då de anser att deras egen förmåga till att tillgodose barnets behov inte är tillräcklig. Förvaltningens olika verksamheter har tydliga regler för insatser och stöd som kan ges till enskilda i mer eller mindre utsatta situationer. Framförallt ska barn skyddas från att fara illa. Förvaltningen arbetar utifrån att barnets rätt prioriteras i alla situationer och händelser som rör barnet. För barn som har särskilda behov finns det insatser i form av kontaktperson, kontaktfamilj, korttidsvistelse, ledsagning och avlösning.

Boendestöd som nämns i motionen är en insats som ges till den som har svårt att klara vardagsaktiviteter på egen hand och som behöver göra dessa tillsammans med en boendestödjare med målet att klara aktiviteten själv efter en tid. Boendestödet utför således inga praktiska sysslor åt den enskilde, utan tillsammans med den enskilde. När behov finns av mer servicekaraktär, så som handling, är det hemtjänst som beviljas som bistånd. Att skapa en ny insats, praktiskt boendestöd till föräldrar med stora behov, innebär inte per automatik att barnens känslomässiga och praktiska behov faktiskt tillgodoses med insatsen. Barnets behov måste utredas och säkerställas att de tillgodoses. Däremot kan föräldraförmågan stärkas genom praktisk hjälp vid behov, då tid frigörs till barnen som annars skulle läggas på exempelvis handling.

Förvaltningen har aktiviteter och insatser att erbjuda föräldrar i en liknande situation som motionen beskriver. Vid behov av avlastning finns exempelvis insatsen kontaktfamilj. Vid behov av att stärka föräldrarnas egen förmåga erbjuds föräldrastöd och för att stärka föräldrarnas nätverk finns olika aktiviteter och forum. Föräldrar får även information om öppen förskola, förskola och fritidsaktiviteter för barn. Inom förvaltningens familjestöd finns Stöd I Vardagen, SIV, för de föräldrar som exempelvis har varit med om ett trauma. Stödet är en vägledning i vardagen i syfte att föräldern sedan ska klara sig själv.

När en förälder söker skydd för sig och sina barn påbörjas insatser och stöd utifrån den särskilda situation som familjen befinner sig i. Barn som har upplevt våld i nära relation ska alltid ges möjlighet att få stöd med att bearbeta vad hen varit med om.

Förvaltningen anser slutligen att motionärerna beskriver ett viktigt behov som kan finnas hos många ensamstående föräldrar. Att skapa en insats som ska riktas till ensamstående föräldrar generellt är däremot svårt, då det finns flera perspektiv att ta i beaktande i de situationer som motionen beskriver.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2021 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att det för många ensamstående föräldrar kan finnas utmaningar i vardagen. Särskilt för föräldrar som lämnat en våldsamt relation, behövt byta bostadsområde och allt vad det innebär. Enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) 2019, bodde 18 procent av barnen i Stockholms stad med en ensamstående mamma och 4,4 procent bodde med en ensamstående pappa. Förvaltningen anser att det är viktigt att föräldrarna vid behov får stöd att tillgodose barnens behov. Eftersom föräldrar bär ett föräldraansvar och anses kompetenta, är det viktigt att de själva vänder sig till socialtjänsten för att ansöka om stöd för att få behovet utrett.

När det handlar om ensamstående föräldrar som utsatts för våld i nära relationer, erbjuds bland annat insats i form av Trappan-samtal för att barnet ska bearbeta våldet och föräldern får stöd från relationsvåldscentrum (RVC). För barn till föräldrar som utsatts för våld eller barn som bevittnat våld, så inleds det alltid en barnavårdsutredning. Socialtjänsten utreder och säkerhetsställer att barnet får sina behov tillgodosedda i form av skydd och stöd. Om barnets behov inte fullt ut kan tillgodoses av föräldern så erbjuds stöd.

Föräldrar och även barn över 15 år, som upplever en besvärlig situation kan själva ansöka om stödinsatser från socialtjänsten. För barn med särskilda behov finns det insatser i form av kontaktperson, kontaktfamilj, korttidsvistelse, ledsagning och avlösning. Om det finns behov av att stärka föräldrarnas egen förmåga, erbjuds föräldrastöd och för att stärka föräldrarnas nätverk finns det olika aktiviteter och forum. Förvaltningens olika verksamheter har tydliga regler för insatser och stöd som kan ges till enskilda i mer eller mindre utsatta situationer.

Förvaltningen anser att boendestödet i sin utformning är till för personer med en psykisk funktionsnedsättning som är i behov av stöd i sin vardag. Boendestödet utför inga praktiska sysslor åt den enskilde, utan det görs tillsammans med målet att den enskilde på sikt ska klara sysslorna självständigt. Boendestödet som beskrivs i remissen är mer än serviceinsats, liknade hemtjänst. Det är dessutom viktigt att undersöka om boendestödjare har kompetens att utföra exempelvis barnpassning eftersom nuvarande målgrupp är vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning. Det framgår inte av remissen om boendestöd för ensamstående föräldrar med stora behov ska vara biståndsbedömt eller om det ska vara så kallad Friyta, utan biståndsbeslut.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) och Lotten Hammar m.fl. (S) enligt följande.

Feministiskt Initiativ berör en viktig fråga i sin motion. Stödet till ensamstående föräldrar. Vi delar uppfattningen att samhället ska ge råd och stöd till de som önskar det. När människor önskar stöd ska samhället möta upp.

Ensamstående har det många gånger tufft med att få ihop vardagen. Oavsett om det handlar om tid för att hinna med allt som ska göras till att få ihop ekonomi i slutet av månaden. Med det sagt har förvaltningen i sitt tjänsteutlåtande visat att det finns öppenvårdsinsatser i stadsdelarna som skulle kunna användas för att stödja familjerna. Vi tror att det är olika typer av familjer som kan behöva samhällets stöd och då är det viktigt att staden inte särskiljer stödet mellan olika familjekonstellationer. Det ska inte heller krävas biståndsbeslut för att kunna få stöd i föräldraskapet om samhället på allvar vill att fler ska våga och vilja be om hjälp av socialtjänsten. Det är genom att arbeta med barn, unga och deras familjer som en god grund för det förbyggande arbetet läggs.

Vi ser framförallt att den grupp som nämns i motionen kan gynnas av stöd från till exempel frivilligorganisationer och civilsamhälle där det egna nätverket brister. Detta kräver att staden ger ett stöd till organisationer som vänder sig till föräldrar som behöver stöd. Detta kan ske genom föreningsstöd eller ännu mer tydligt genom tecknande av IOP-avtal.

Ersätтарыtrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag yrkat

1. bifall till motionen ny form av praktiskt boendestöd för ensamstående föräldrar
2. och därutöver anföra:

Vi håller med förvaltningen om att det erbjuds en hel del bra stöd till föräldrar och deras barn. Men vi menar att behovet är stort och att den hjälp som finns att få inte täcker in de föräldrar som är i behov av direkt praktiskt stöd. När detta inte kan tillgodoses får det konsekvenser för barnen. Det föräldrastöd som förvaltningen lyfter är oftast samtalsstöd och inte praktiskt. Det fokuserar på den emotionella föräldraförmågan, inte praktiskt stöd i vardagen. En kontaktfamilj är bra för barnen, men inte heller det tillgodoser mammas behov av stöd för att exempelvis hitta nytt nätverk eller orientera sig i samhället. Därför menar vi att en ny form av praktisk boendestöd behövs.

Socialsekreterare i verksamhet med erfarenhet menar att kvinnor som lämnat våld och isolation har svårt att få det praktiska stöd som de behöver för att överhuvudtaget orka bygga upp ett nytt liv. Och detta drabbar i allra högsta grad barnen, som redan har upplevt våld och uppbrott. De har i många fall fått lämna skola och vänner och det enda trygga sammanhang man haft, för att börja om på en ny plats med en förälder som själv är i behov av stöd. Då är det oerhört olyckligt att socialtjänsten inte har möjlighet att gå in med praktiskt stöd för att hjälpa till i den nya vardagen. Idag finns stöd för kvinnor som lämnat en våldsamt relation t.ex. i form av stöd på SHIS mellanboende, men vår erfarenhet är att detta stöd beviljas framförallt för att stötta kvinnan som lämnat med boenderelaterade frågor som hur man betalar räkningar eller lämnar in ansökan till ekonomiskt bistånd. Det är tydligt att de insatser som finns idag inte är tillräckliga utan att praktiskt stöd behövs även ur ett barn och föräldraperspektiv när det finns stora behov. Vår tanke är inte en generell insats för alla utan där socialtjänsten gör en behovsprövning ur ett barn och föräldraperspektiv precis som vid andra behovsprövningar. Feministiskt Initiativ vill med denna motion initiera en ny insats som ska kunna utformas för att kunna erbjuda dessa ensamstående mammor det stöd som de och deras barn behöver för att få vardagen att fungera både praktiskt och emotionellt.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lisa Carlsson m.fl. (S) och Mohibul Ezdani Khan (V) enligt följande.

Vi håller med förvaltningen om att det erbjuds en hel del bra stöd till föräldrar och deras barn. Men vi menar att behovet är stort och att den hjälp som finns att få inte täcker in de föräldrar som är i behov av direkt praktiskt stöd. När detta inte kan tillgodoses får det konsekvenser för barnen. Det föräldrastöd som förvaltningen lyfter är oftast samtalsstöd och inte praktiskt. Det fokuserar på den emotionella föräldraförmågan, inte praktiskt stöd i vardagen. En kontaktfamilj är bra för barnen, men inte heller det tillgodoser mammas behov av stöd för att exempelvis hitta nytt nätverk eller orientera sig i samhället. Därför menar vi att en ny form av praktisk boendestöd behövs.

Socialsekreterare i verksamhet med erfarenhet menar att kvinnor som lämnat våld och isolation har svårt att få det praktiska stöd som de behöver för att överhuvudtaget orka bygga upp ett nytt liv. Och detta drabbar i allra högsta grad barnen, som redan har upplevt våld och uppbrott. De har i många fall fått lämna skola och vänner och det enda trygga sammanhang man haft, för att börja om på en ny plats med en förälder som själv är i behov av stöd. Då är det oerhört olyckligt att socialtjänsten inte har möjlighet att gå in med praktiskt stöd för att hjälpa till i den nya vardagen. Det är tydligt att de insatser som finns idag inte är tillräckliga och Feministiskt Initiativ vill med denna motion initiera en ny insats som ska kunna utformas för att kunna erbjuda dessa ensamstående mammor det stöd som de behöver för att kunna börja om.